

Dr hab. Agata Popławska

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

Dr Agata Jacewicz

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

II SEMINARIUM PEDAGOGICZNE: EDUKACJA – NAUCZYCIEL – UCZEŃ/DZIECKO W ZMIENIAJĄCEJ SIĘ PRZESTRZENI SPOŁECZNEJ

Białystok 29 maja 2015

Drugie już Seminarium Pedagogiczne pod hasłem *Edukacja – nauczyciel – uczeń/dziecko w zmieniającej się przestrzeni społecznej* odbyło się w dniu 29 maja 2015 r. w Niepaństwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Białymstoku. Celem seminarium było podjęcie refleksji dotyczącej wyzwań edukacyjnych wynikających z przemian społecznych, zwłaszcza określenie wymiarów profesjonalizmu nauczyciela/wychowawcy oraz charakterystyka sytuacji dziecka/ucznia w zmieniającej się przestrzeni edukacyjnej i rzeczywistości społecznej. Zaproszenie Katedry Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych NWSP – organizatora Seminarium – przyjęło 31 osób (10 profesorów – tytułarnych i nadzwyczajnych), 4 doktorów habilitowanych, 15 doktorów i 2 magistrów) z uczelni z Polski i za granicą (Słowacji, Czech, Białorusi).

Uroczystego otwarcia spotkania dokonał Jego Magnificencja Rektor Prof. NWSP, dr Marek Jasiński, a witając serdecznie międzynarodowe i interdyscyplinarne grono gości życzył uczestnikom Seminarium owocnych obrad. Wprowadzenia w problematykę dokonała – dr hab. Agata Popławska – Kierownik Naukowy

Seminarium prezentując referat *Edukacja w zmieniającej się przestrzeni społecznej*. Po krótkiej charakterystyce wybranych cech i wyzwań współczesności zwróciła uwagę na paradygmatyczną zmianę dokonującą się w edukacji określaną mianem „*from teaching to learning czyli od nauczania do uczenia się*”, która wymaga zarówno od nauczycieli, jak i uczniów wcielania się w nowe role i realizacji innych niż dotychczas zadań.

W programie seminarium zaproponowano trzy sesje plenarne, jak również wystąpienia i dyskusje w trzech sekcjach tematycznych.

Pierwsza sesja plenarna – *Przemiany przestrzeni społecznej i ich implikacje pedagogiczne* – przebiegała pod przewodnictwem dr hab. Agaty Cudowskiej i dra hab. Wojciecha Sroczyńskiego. Obrady tej sesji otworzyło wystąpienie prof. zw. dr hab. Jadwigi Izdebskiej, która zastanawiała się nad funkcjami edukacji dzieci i młodzieży w kontekście dokonujących się przemian cywilizacyjnych.

Następnie prof. zw. dr hab. Jerzy Niemiec wskazał niebezpieczeństwa oraz szanse uczelni wyższych i studiujących związane z niżem demograficznym. Niepokojący jest – zdaniem Pana Profesora – obecny, a także prognozowany spadek liczby studentów, tzw. „zamykanie kierunków” a nawet likwidacja niektórych uczelni. Zróżnicowanie oferty edukacyjnej, czynienie jej bardziej atrakcyjną, dostosowanie do wymagań nie tylko współczesności, ale też przyszłości, przyjmowanie większej liczby studentów – obcokrajowców, dynamizowanie rozwoju naukowego młodej kadry i współpraca międzynarodowa to, proponowane przez Prelegenta, sposoby na poprawę sytuacji wyższych uczelni.

W kolejnym wystąpieniu próbę odczytania nowych znaczeń kategorii przestrzeni edukacyjna i jej przemiany od ortodoksji do pluralizmu postmodernistycznego podjął dr hab. Michał Balicki. Natomiast mało znane w Polsce, a jednocześnie interesujące spojrzenie na kształt przestrzeni społecznej w ujęciu biopolityki i biopedagogiki zaproponował doc. ThLic. MUDr. Marián Mráz SJ PhD. z Uniwersytetu w Trnawie (Słowacja). Problematykę przeobrażeń zachodzących w przestrzeni społecznej kontynuowała dr hab. Małgorzata Dajnowicz, która pokazała jak zmieniały się wzorce ról społecznych kobiety w okresie transformacji ustrojowej.

wej w Polsce na podstawie analizy treści popularnych czasopism kobiecych.

W drugiej sesji plenarnej, której przewodniczyły dr hab. Beata Pitula i dr hab. Agata Popławska przedmiotem rozważań były instytucje edukacyjne i nauczyciele w zmieniającej się przestrzeni społecznej. Dr hab. Wojciech Sroczyński w wystąpieniu *Nauczyciel wobec problemu integracji w kontekście zmiany społecznej – zarys problemu* podjął się charakterystyki społeczeństwa ponowoczesnego (postmodernistycznego). Zwrócił uwagę, że „w miejsce stabilnego dotąd porządku społecznego, ugruntowanych wartości, planowanych kierunków rozwoju wchodzą zjawiska niedające się przewidzieć. Z subiektywnego (osobistego) punktu widzenia świat staje się rzeczywistością niepewną, niestabilną, co oczywiście negatywnie rzutuje na poczucie bezpieczeństwa i kształtowanie się osobowości indywidualnych osób.” Pan Profesor postawił tezę, że jedynym istotnym zadaniem pedagogicznym w *czasach chaosu* wywołanych szybkimi zmianami jest integrowanie osobowości ucznia, wprowadzanie ładu w jego sposób postrzegania świata.

Kolejnym prelegentem była doc. Paed. Radmila Burkovičová, Ph.D. z Uniwersytetu w Ostrawie (Czechy), która mówiła o poczuciu trudności w realizacji zadań zawodowych u nauczycieli wychowania przedszkolnego. Przedstawiła interesujące wyniki badań nad indywidualnym poczuciem trudności podczas wykonywania różnych czynności przez nauczycielki. W badaniach główną zmienną był staż pracy pedagogicznej. Następnym gościem zagranicznym doc. Swetlana Kocewicz z Brzeskiego Państwowego Uniwersytetu im. A. S. Puszkina (Białoruś) w interesujący sposób opisała 70-letnią historię Uczelni, jej powstanie i rozwój. Obecnie Uniwersytet stanowi istotne centrum naukowe Białorusi. Pani Docent wspomniała o naukowo-badawczej współpracy międzynarodowej z licznymi ośrodkami państw Unii Europejskiej, w tym z NWSP w Białymstoku. Druga część referatu dotyczyła problematyki edukacji lingwistycznej w szkole podstawowej i problemów z nią związanych.

Trzeciej sesji plenarnej *Rozwój edukacji ucznia/dziecka wobec permanentnej zmiany* przewodniczyły prof. zw. dr hab. Jadwiga Izdebska i dr Joanna Szymanowska. Obrady rozpoczęło

wystąpienie dr hab. Agaty Cudowskiej na temat *Kultury twórczości w szkole*. Prelegentka zwróciła uwagę na istotną rolę jaką mają do spełnienia nauczyciele, od których w znacznym stopniu zależy tworzenie kultury szkoły, wprowadzenie w kulturę (w szerszym tego słowa znaczeniu) oraz rozwijanie postaw twórczych uczniów. Kontynuację rozważań nad profesjonalizmem pracy nauczyciela podjęła dr hab. Beata Pitula. W swoim wystąpieniu skoncentrowała się przede wszystkim na respektowaniu zasady podmiotowości ucznia. Z kolei dr hab. Jolanta Andrzejewska przedstawiła referat na temat *Doświadczeń dzieci w przestrzeni rówieśniczej*. Nawiązując do praktyki edukacyjnej usytuowała nauczyciela jako obserwatora/osobę wspomagającą poczynania dziecka, a szczególne znaczenie w poznawaniu otaczającego świata i gromadzeniu doświadczeń przypisała grupie rówieśniczej.

Dr hab. Katarzyna Klimkowska zaprezentowała propozycję akademickiego wsparcia studentów w tranzycji na rynek pracy. Prelegentka wyjaśniła istotę *coachingu kariery*, którego celem jest pomoc ludziom w osiągnięciu satysfakcji z pracy i z kariery. Odwołując się do własnych doświadczeń pracy ze studentami podkreśliła, że dzięki *coachingowi* student m.in. odkrywa swoje pasje i wartościowe cele, wzmacnia rozwój indywidualnych zdolności do zarządzania własną karierą zawodową. *Coaching* przynosi szereg korzyści np. gwarantuje długoterminowy rozwój, sprzyja efektywnym relacjom *coachingowym*, eliminuje blokady w rozwoju kariery, umożliwia doskonalenie marketingowych umiejętności w poruszaniu się po rynku pracy, zwiększa potencjał rozwoju kariery i zadowolenie z pracy, pomaga w uzyskaniu równowagi pomiędzy życiem a pracą zawodową.

Po obradach sesji plenarnych odbyła się wymiana doświadczeń i poglądów w trzech sekcjach. Obradom Sekcji I – *Szkoła i jej współczesne przemiany* – przewodniczyli doc. ThLic.MUDr. Marián Mráz SJ PhD. i dr Ewa Romanowska.

Dr Monika Zińczuk zaprezentowała neurodydaktykę jako nauczanie i uczenie się bazujące na wiedzy o mózgu i przyjazne mózgowi. W swoim wystąpieniu na temat *Neurodydaktycznych możliwości dyferencjacji kształcenia* podkreśliła, że nauczyciele dzięki znajomości zasad funkcjonowania poszczególnych części

mózgu mogą tworzyć warunki sprzyjające bardziej efektywnemu nauczaniu-uczeniu się. Pani Doktor przekonywała, że w procesie kształcenia warto w większym stopniu wykorzystywać potencjał prawej i lewej półkuli mózgowej, dostosować nauczanie do potrzeb, możliwości i indywidualnych stylów uczenia się, wzmacniać wiarę we własne możliwości, pozytywnie motywować do nauki, walczyć z nudą i zaspakajać ciekawość poznawczą uczących się. Dr Marek Jastrzębski uzasadniał potrzebę nauczania filozofii w szkole. Swoje rozważania prezentował w kontekście zagadnień współczesnych przemian społecznych. Z kolei dr Ewa Romanowska omówiła wyniki badań własnych na temat *Nauka języka angielskiego poprzez konwersacje online w doświadczeniu uczniów wiejskich szkół podstawowych z województwa podlaskiego*. Badania dotyczące regionu Podlasia były też tematem dra Zbigniewa Siemaka. Wyniki i wnioski jego wystąpienia odnosiły się do *Bezpieczeństwa na terenie szkoły w opinii uczniów szkół ponadgimnazjalnych*.

Równolegle przebiegały obrady w *Sekcji II – Nauczyciel i jego kształcenie*, której przewodniczyły dr hab. Katarzyna Klimkowska i dr Agata Jacewicz. Tutaj z przyjemnością wysłuchano dr Małgorzaty Centner-Guz, która informowała o wynikach własnych badań na temat: *Ilustracje we współczesnych książkach dla dzieci w świetle wartościowania leksykalnego studentów pedagogiki*. Referująca w trosce o świadomego pośrednika między dzieckiem a książką odnosiła się do analizy ilustracji autorstwa Pocovskiej, Ignerskiej i Stefaniaków. Następnie dr Agata Jacewicz dokonała przeglądu literatury dotyczącej *Kompetencji nauczyciela wczesnej edukacji*. Wyjaśniła znaczenie terminu „kompetencja”, dokonała opisu rodzajów i grup kompetencji. Szczególna uwaga w tym wystąpieniu została zwrócona na kluczowe kompetencje nauczyciela. Dalej dr Iwona Zwierzchowska wyeksponowała różnice między funkcjonowaniem szkoły tradycyjnej a szkoły prowadzonej według koncepcji M. Montessori w kontekście wyników badań własnych nad *Teorią i praktyką pedagogiki Marii Montessori w ocenie przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji*. Dr Joanna Szymanowska scharakteryzowała wady i zalety *Superwizji w edukacji jako formy wspomaganie nauczycieli* w świetle własnych eksploracji nad pracą 412 nauczycieli. Także badania wła-

sne na temat kosztów sukcesu zawodowego doktorantów studiów III stopnia w zakresie pedagogiki poświęcone było wystąpienie mgr Izabeli Kaczyńskiej. Prace sekcji II zakończył dr Andrzej Pułiński, który w zajmująco i obrazowo opisał *Konspirację uczniowską w Polsce jako reakcję na zmiany społeczno-polityczne w okresie tzw. ofensywy ideologicznej w oświacie po 1948 roku*.

W tym samym czasie obradom Sekcji III – *Dziecko/uczeń – wspieranie jego rozwoju i zapobieganie zagrożeniom* przewodniczyli dr hab. Jolanta Andrzejewska i dr Zbigniew Siemak.

Tutaj wymiana poglądów była skoncentrowana wokół kilku zagadnień. Pierwsze to *Dziecko jako partner nauczyciela w elementarnej edukacji przyrodniczej – interpretowanie wybranych pojęć przyrodniczych przez dzieci w wieku przedszkolnym*. Ten temat prezentował Mgr. Ondřej Šimik, PhD. z Uniwersytetu w Ostrawie. Autor ten pokazał wyobrażenia dzieci (3-6-letnich) o zjawisku elektryczności. Za pomocą wywiadów i analizy dziecięcych rysunków starał się określić, jak dzieci rozumieją elektryczność. Na podstawie wyników stwierdził, że dzieci mają bogate, oryginalne wyobrażenia. Energię elektryczną najczęściej łączą z urządzeniami elektrycznymi, przedstawiają kable, kontakty oraz wskazują elektryczność jako źródło światła. Interesujące były również wypowiedzi badanych o podstawowych pojęciach specjalistycznych z obszaru elektryczności. Mgr. O. Šimik, PhD. przekonywał, że zidentyfikowanie rozumienia terminów przez przedszkolaki umożliwi nauczycielowi zaplanowanie dalszej pracy, a nade wszystko wspieranie rozwoju dzieci. Dr Tatiana S. Anishevich wyczerpująco i interesująco scharakteryzowała współczesne kierunki profilaktyki nieprzystosowania społecznego. Ważne zagadnienie związane z zagrożeniami społecznymi podjęła mgr Diana Dajnowicz, która rozwinęła kwestie stanu badań i potrzeb badawczych w dziedzinie porwań rodzicielskich. Pani Magister przedstawiła argumenty wskazujące, że zjawisko to jest zagrożeniem społecznym godzącym, przede wszystkim w niezwykle delikatną sferę rodzinną. W referacie podjęto próbę szczegółowego określenia problemów badawczych stanowiących białe plamy w domenie tego zagadnienia.

W czwartej sesji plenarnej, po podsumowaniu obrad Seminarium przez przewodniczących sekcji i sesji oraz dr hab. Agatę Po-

popławska, uczestnicy zostali zaproszeni do kontynuowania dyskusji o edukacji – nauczycielu – uczniu/dziecku w zmieniającej się przestrzeni społecznej na kolejnym III Seminarium Pedagogicznym w Białymstoku.